

Jak pracować z dziećmi z ASD - Dwutorowe wsparcie z wykorzystaniem AAC.

Angelika Łasocha, AUTYZM-Startup!

Akademia
Logopedy

Agenda

- Praca logopedyczna a ASD:
 - Trudności leżące u podłoża specyfiki komunikacji dzieci z ASD;
 - Dwutorowe podejście → jeden plan pracy;
 - Transdyscyplinarny IPET.
- Dwutorowe wsparcie – przykłady. Integracja AAC z celami realizowanymi w ramach zajęć logopedycznych.
- Logopeda-terapeuta mowy w placówce.

Praca logopedyczna a ASD

Przesłanki do dwutorowego wsparcia
rozwoju mowy

Trudności leżące u podłoża specyfiki komunikacji dzieci z ASD

TOM i TOOM

Osłabiona centralna koherencja

Deficyty funkcji wykonawczych

Specyfika przetwarzania bodźców sensorycznych

Specyfika działania motywacji

- Transdyscyplinarny zespół - spójność
- Cele wokół osiowych trudności w ASD
- Trudności w komunikacji bez względu na poziom rozwoju mowy
- Dwutorowe podejście w pracy nad rozwojem mowy z wykorzystaniem AAC
- Planowanie generalizacji
- Bazowanie na mocnych stronach

Dwutorowe podejście → jeden plan pracy

Wsparcie rozwoju mowy

Cele związane z:

- sprawnością aparatu artykulacyjnego;
- integracją odruchów;
- zasobem słownictwa;
- percepcją słuchową;
- itd.

Wsparcie komunikacji

Wykorzystanie AAC w realizacji celów rozwijających mowę. Korzystanie z:

- indywidualnych pomocy komunikacyjnych (książek, komunikatorów);
- tablic komunikacyjnych związanych z aktywnościami na zajęciach logopedycznych.

Transdyscyplinarny IPET

Logopedia

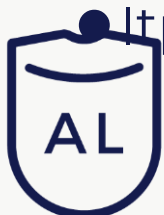
Cele związane z:

- prawidłowym jedzeniem i piciem;
- ćwiczeniami aparatu artykulacyjnego;
- masażem logopedycznym;
- ćwiczeniami percepcji słuchowej;
- itp.

Cele związane z:

- strukturą zajęć (plan, przerwy, czas pracy);
- komunikacją (rozwój funkcji mowy, strategie AAC);
- sposobami wykorzystania indywidualnych narzędzi AAC;
- wspieraniem motywacji;
- itp.

Zajęcia terapeutyczno-
edukacyjne

Dwutorowe wsparcie - przykłady

Integracja AAC z celami realizowanymi
w ramach zajęć logopedycznych

Dzieci z ASD lubią wiedzieć

Dbałość o to, aby zajęcia i aktywności odpowiadały na pytania z użyciem narzędzi i poziomu adekwatnego do rozumienia mowy przez dzieci:

- Gdzie?
- Co i z kim?
- Ile i w jakiej kolejności?
- W jaki sposób?
- Po co?

Spójne z innymi zajęciami:

- Plany zajęć
- Plany aktywności
- Instrukcje wizualne
- Wspomagany przekaz
- Systemy wzmocnień

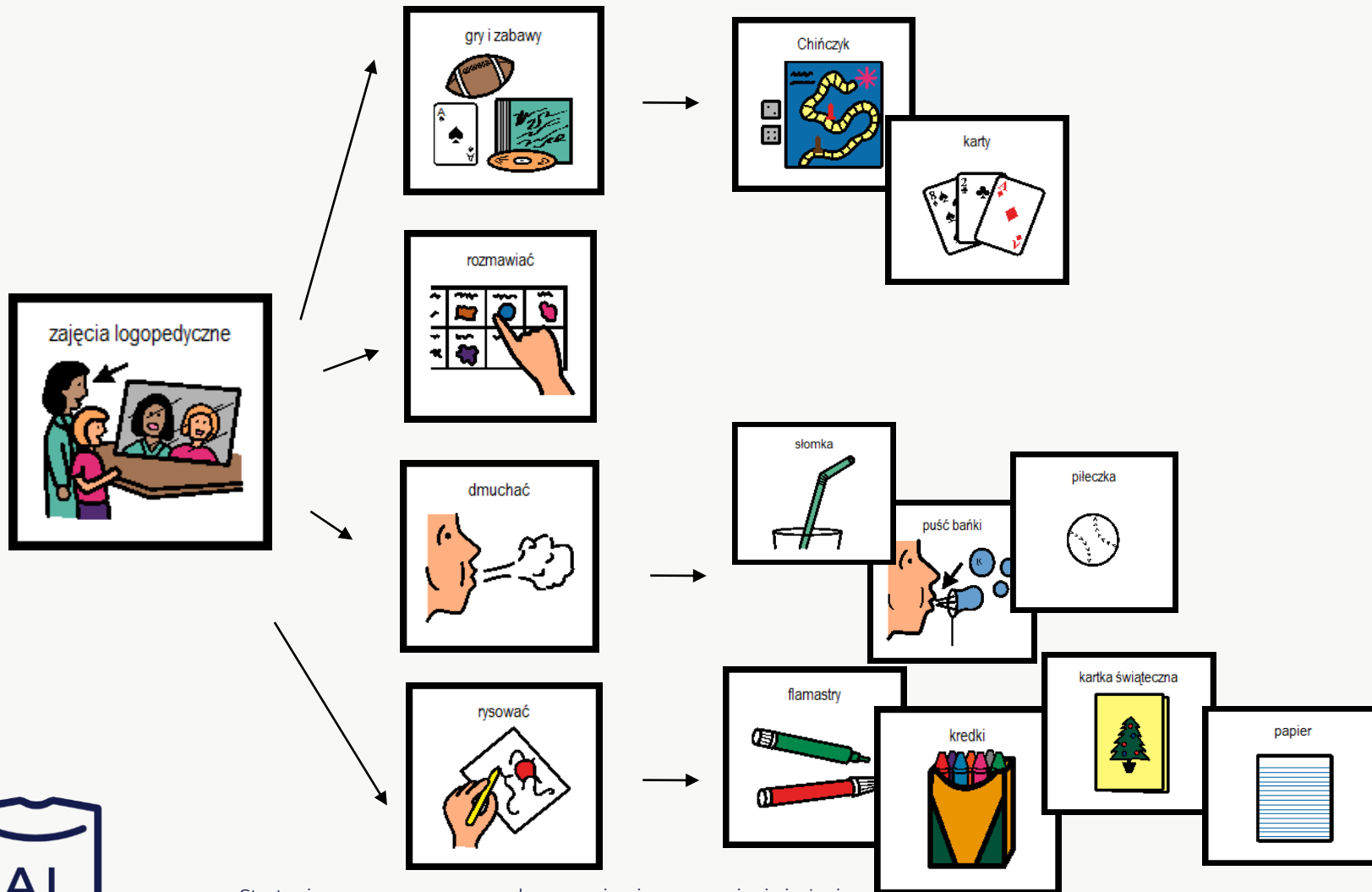
Plan

- Znaki spójne z wykorzystywanymi w indywidualnych pomocach komunikacyjnych
- Znaki reprezentujące grupy aktywności, najlepiej wykorzystujące słownictwo codzienne;
- Unikanie tworzenia zbyt szczegółowych znaków aktywności w planie, np. masaż ust, słuchanie zwierząt, itp..
- Dbanie o prawidłowe tworzenie pojęć i ich generalizację, np. czytać książkę, gazetę/ masować masażerem, dłońmi, piłką/ koniec czytania/zgadywania/zajęć;

Plan zajęć – ku przewidywaniu co będzie

- Strategia wspomaganego przekazu wspierająca rozumienie i użycie znaku w kontekście

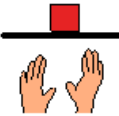

Decydowanie co będzie się działo

1

<p>dmuchać</p> 	<p>świeca</p> 	<p>piłeczka</p> 	<p>pióra</p>
<p>bańki mydlane</p> 	<p>żaglówka</p> 		

2

<p>chcieć</p> 	<p>dmuchać</p> 	<p>świeca</p> 	<p>piłeczka</p> 	<p>pióra</p>
<p>nie chcieć</p> 	<p>bańki mydlane</p> 	<p>żaglówka</p> 		
<input type="text"/>				<p>Chcę coś innego</p>

- Tablice wyboru z czasownikami osiowymi i tablice uczestnictwa

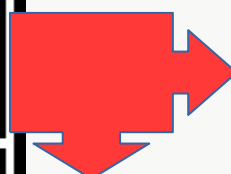
- Strategie dokonywania wyborów i odpowiedzi na pytania

Ku spontanicznym prośbom

- Tablica wyboru lub uczestnictwa, umieszczona w stałym miejscu

PLAN

- masować
- dmuchać
- czytać
- bawić się
- zgadywać
- koniec

1

2

- Strategia wykorzystania oznak oczekiwania wywołanych sygnałami [zob. von Tetzchner]

Odmawianie

PLAN

masować

dmuchać

czytać

bawić się

zgadywać

koniec

1

nie chcieć

2

nie chcieć	słuchać	dmuchać	bawić się	zgadywać
ogłądać	czytać	masować	grać	

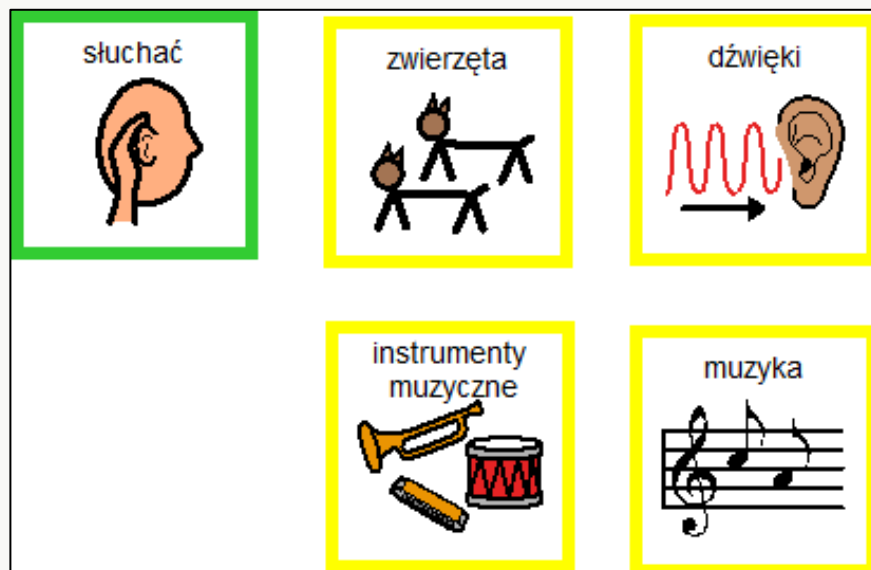
- Strategia spełniania życzeń [zob. von Tetzner]

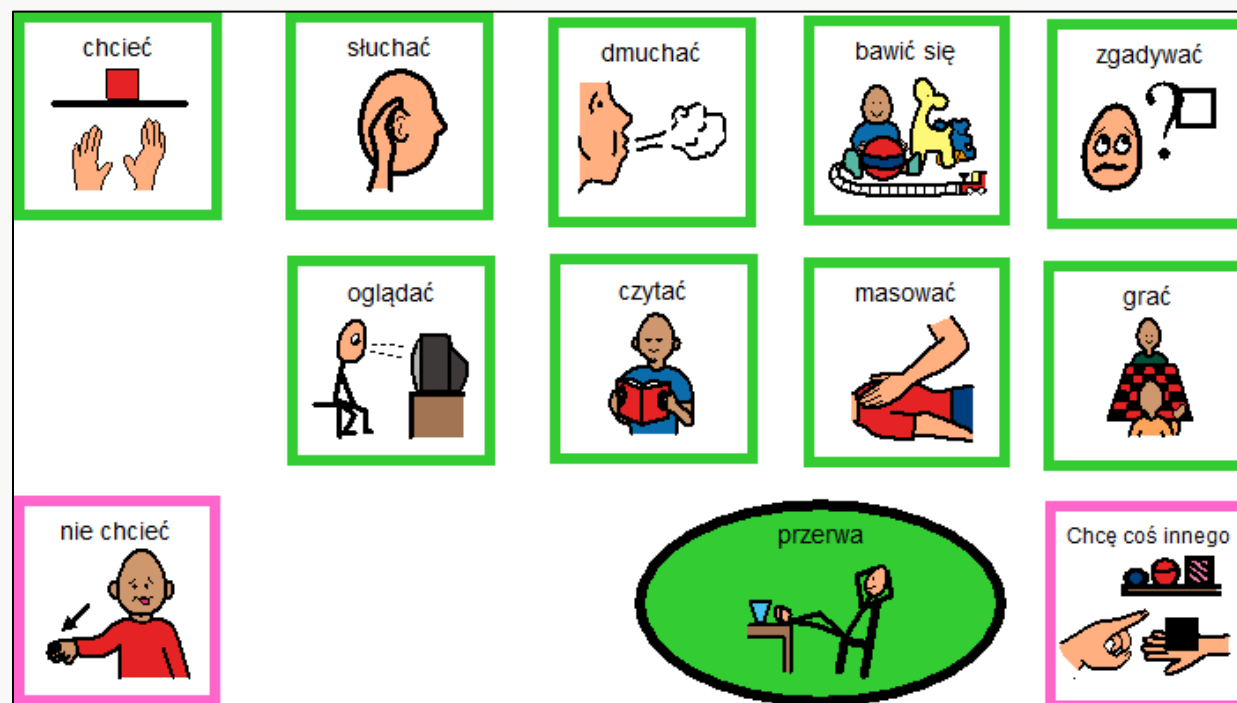
Decyzje ważne dla dziecka

- Tablica wyboru/uczestnictwa umieszczona w stałym miejscu

1

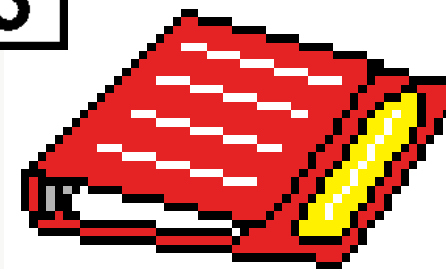
2

- Strategia PECS [zob. A.Bondy, L.Frost], strategia przerywanego łańcucha [zob. von Tetzchner]

Więcej spontanicznych próśb

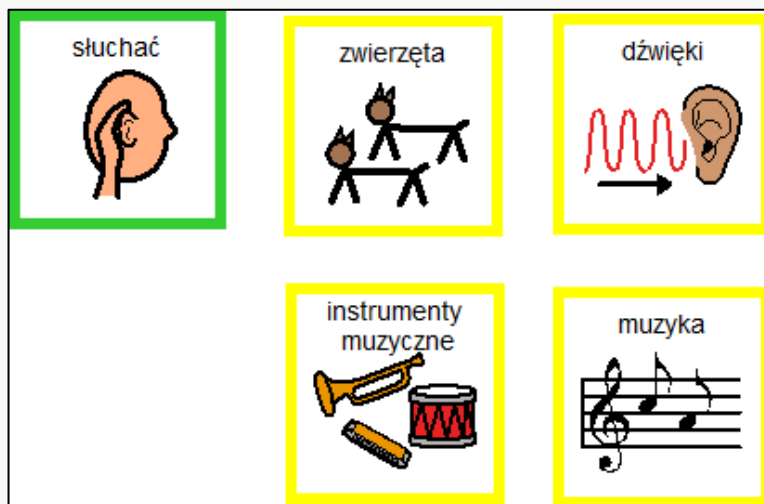
3

1

2

czytać

książka

koń

pojazdy

oglądać

film

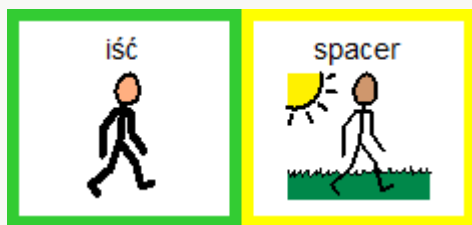
kosmos

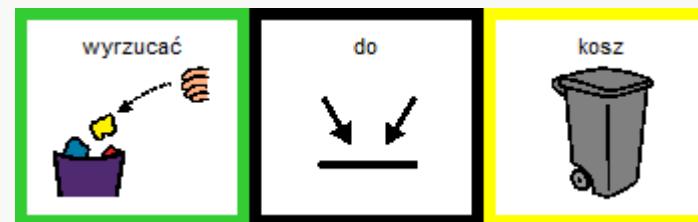
- Strategia PECS [zob. A.Bondy, L.Frost], strategia przerywanego łańcucha [zob. von Tetzchner]

Rozumienie mowy a nauka wykonywania poleceń

- Ustalenie poziomu rozumienia mowy jako punkt wyjścia:
 - Wspomaganie przekazu znakami graficznymi/gestowymi
 - Nauka wykonywania poleceń wokalnych
 - Wspomaganie poleceń znakami graficznymi/gestowymi
 - Wykonywanie poleceń graficznych/gestowych

„Kąpiel słowna”

1

PLAN

masować

dmuchać

Przerwa

bawić się

zgadywać

koniec

Ważne pojęcia abstrakcyjne

2

Przerwa

3

Przerwa

 Pomóż mi!

 zmiana

nie mieć

koniec/skończyć

nie chcieć

Chcę coś innego

PLAN

masować

dmuchać

czytać

bawić się

zgadywać

koniec

- Strategie wspomaganego przekazu, strategia wykorzystania zachowań nawykowych [zob. von Tetzchner]

Budowanie i generalizacja pojęć

- Pojęcie-znak użyty w czasie:
- Ubierania się
- Czytania książeczki o ubieraniu
- Zabawy w ubieranie misia lub lali
- Oglądania filmu, bajki, programu o ubieraniu
- Gry w ubieranie lalek
- Zabawy plastycznej w rysowanie i projektowanie strojów
- Itp.

- Strategie etykietowania, wspomaganego przekazu z wykorzystaniem znaków graficznych i gestowych w kontekście

Aktywne uczestnictwo

Początkujący użytkownik AAC

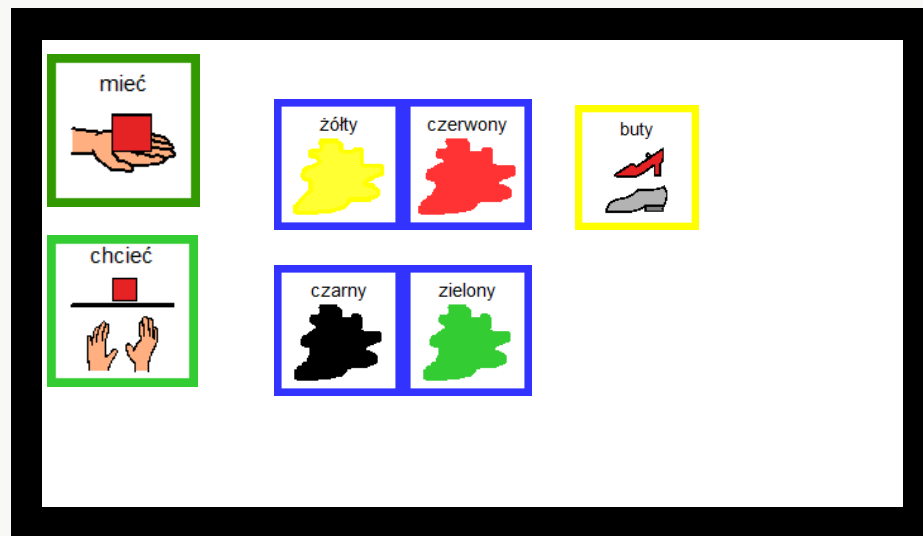

1

Początkujący użytkownik AAC

2

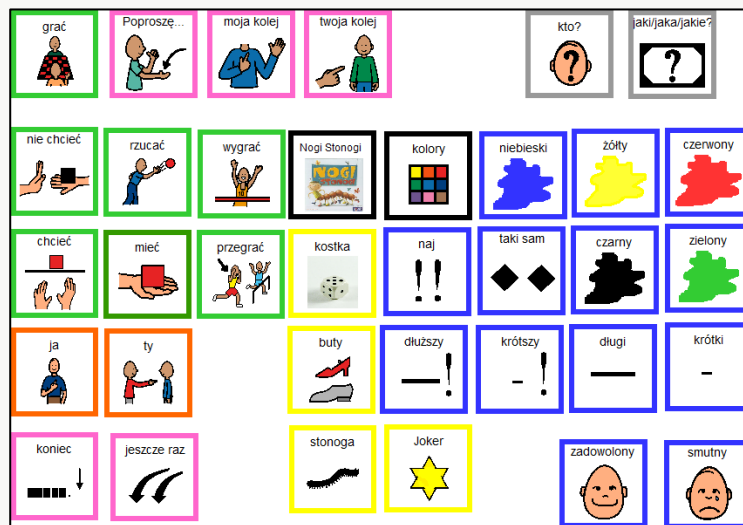

Aktywne uczestnictwo

Bardziej zaawansowany użytkownik AAC

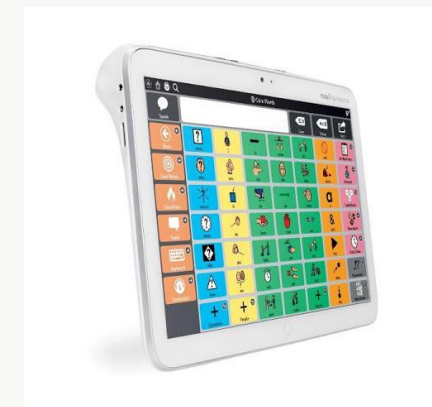

3

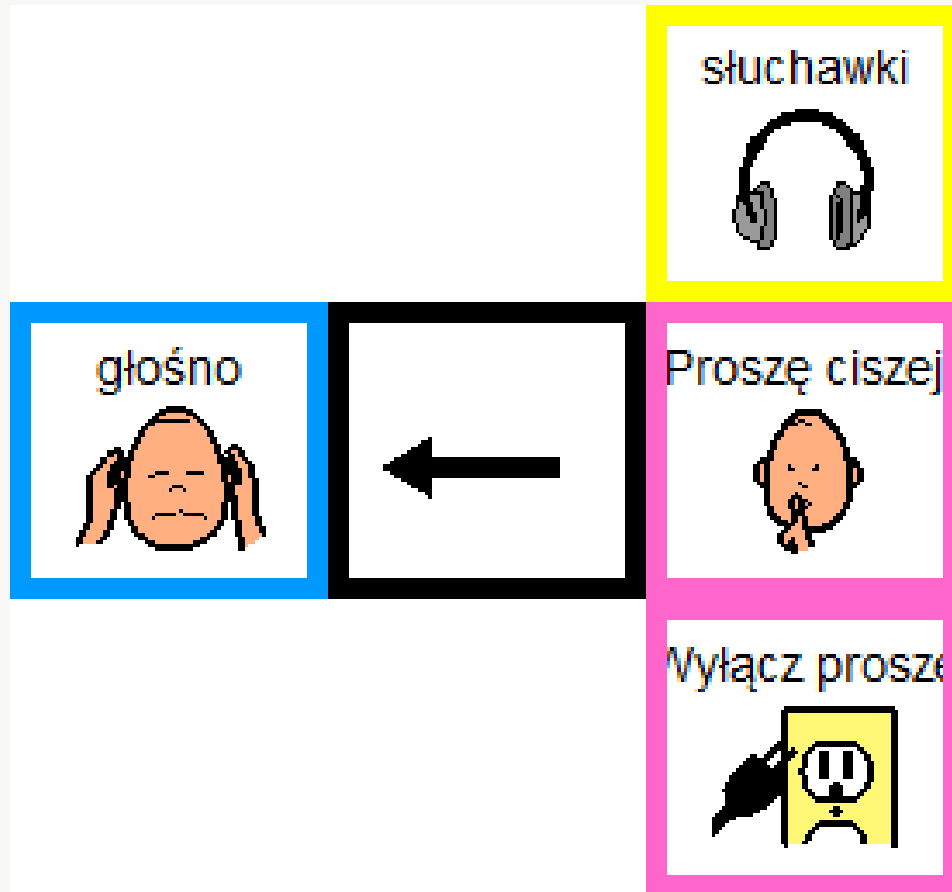

Zaawansowany użytkownik AAC

4

Strategie radzenia sobie z trudnościami

- Strategie wspomaganego przekazu i spełniania życzeń

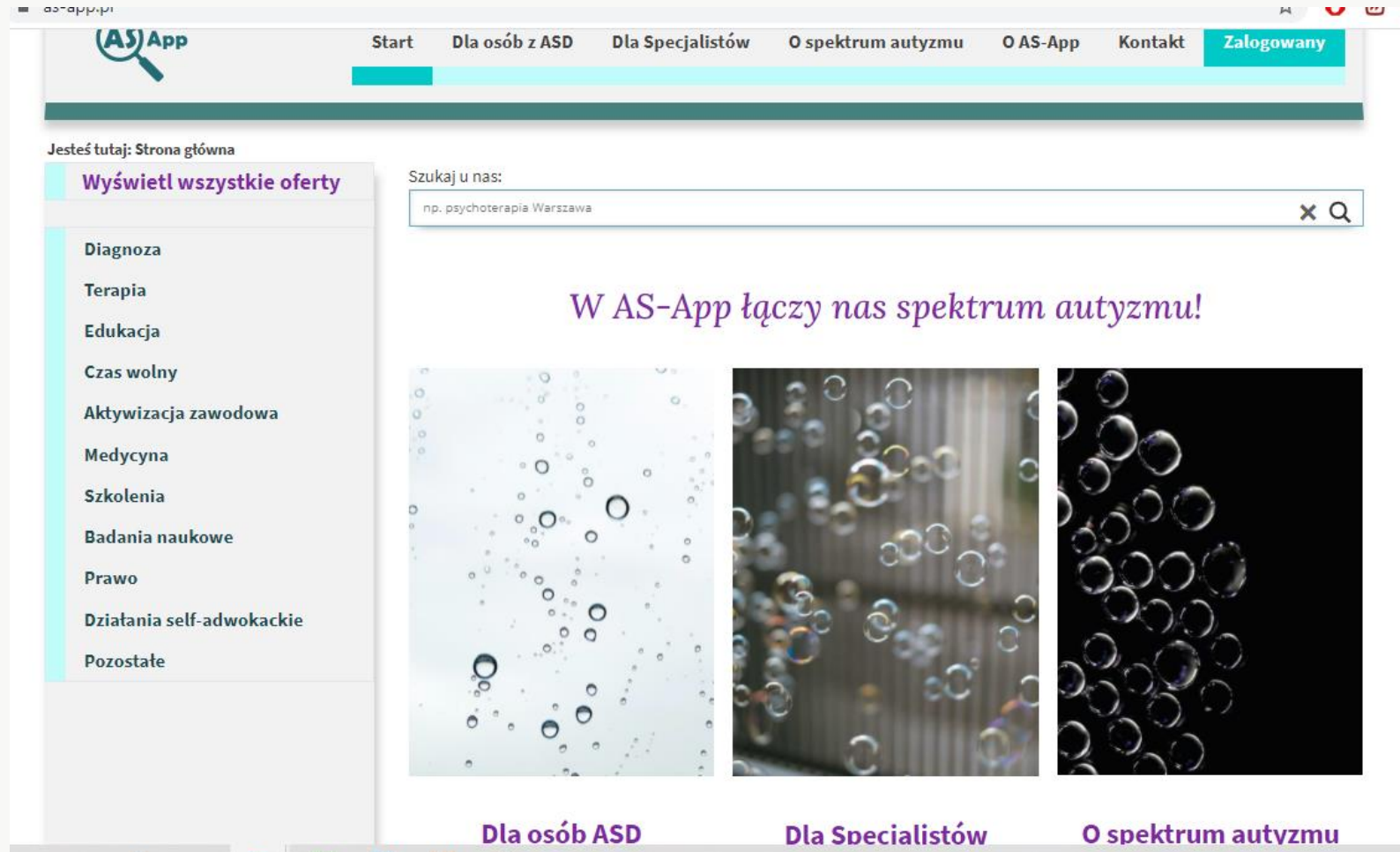

Logopeda-terapeuta mowy w placówce

- Obserwacja dzieci na grupie;
- Indywidualne testy i badania kompetencji komunikacyjnych i językowych;
- Wyznaczenie celów komunikacyjnych z wykorzystaniem AAC, przydatnych w grupie;
- Indywidualna praca nad kompetencjami komunikacyjnymi;
- Wprowadzenie wypracowanej strategii na terenie grupy;
- Przygotowanie znaków i pomocy komunikacyjnych;
- Organizacja zabaw komunikacyjnych w diadzie/grupie.

Portal dla osób ze spektrum autyzmu i ich bliskich – www.as-app.pl

The screenshot shows the homepage of the AS-App portal. At the top, there is a navigation bar with the AS-App logo and menu items: Start, Dla osób z ASD, Dla Specjalistów, O spektrum autyzmu, O AS-App, Kontakt, and Zalogowany. Below the navigation bar, a breadcrumb trail indicates the current location: Jesteś tutaj: Strona główna. A search bar is present with the text 'Szukaj u nas:' and an example search term 'np. psychoterapia Warszawa'. A vertical sidebar on the left lists various categories: Wyświetl wszystkie oferty, Diagnostyka, Terapia, Edukacja, Czas wolny, Aktywizacja zawodowa, Medycyna, Szkolenia, Badania naukowe, Prawo, Działania self-adwokackie, and Pozostałe. The main content area features a central heading 'W AS-App łączy nas spektrum autyzmu!' and three columns of images, each with a corresponding label below: 'Dla osób ASD', 'Dla Specjalistów', and 'O spektrum autyzmu'.

Jesteś tutaj: Strona główna

Wyświetl wszystkie oferty

Diagnostyka

Terapia

Edukacja

Czas wolny

Aktywizacja zawodowa

Medycyna

Szkolenia

Badania naukowe

Prawo

Działania self-adwokackie

Pozostałe

Szukaj u nas:

np. psychoterapia Warszawa

W AS-App łączy nas spektrum autyzmu!

Dla osób ASD

Dla Specjalistów

O spektrum autyzmu

Bibliografia

1. Frost L. A. , MS, CCC / SLP i Bondy A. Ph.D, *“Picture Exchange Communication System. Podręcznik”*, 2013
2. Grochowalska M., *“Gestykulacja i mowa : o niewerbalnym komunikowaniu się dzieci w wieku przedszkolnym.”*, Kraków 2002
3. Kwasiborska-Dudek J., Emiluta-Rozya D., *„Logopedia małego dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu”*, 2020
4. Rogers S. J., Dawson G. , Vismara L.A. *“Metoda Wczesnego Startu dla dziecka z autyzmem (ESDM) Jak wykorzystywać codzienne aktywności, aby pomóc dzieciom tworzyć więzi, komunikować się i uczyć”*, Kraków 2015
5. Von Tetzchner S., Martinsen H., *„Wprowadzenie do wspomagających i alternatywnych sposobów porozumiewania się”*, Stowarzyszenie „Mówić bez słów”, Warszawa 2002

Netografia

Gdzie szukać znaków graficznych do komunikacji, jeśli nie mamy programu:

[Www.catedu.es/arasaac/index.php](http://www.catedu.es/arasaac/index.php)

[Www.widgit.com](http://www.widgit.com)

<http://sclera.be/en/picto/downloads>

<https://www.dropbox.com/sh/kpkhub3y899d2yt/AAAfNRg1jqfbsbpR-2U0Qw4Ka?dl=0>

<http://www.arasaac.org/>

<https://www.opensymbols.org/>

<https://www.picto4.me/site>

<http://www.sensymbols.org/?keywords=fly>

<http://www.do2learn.com/picturecards/printcards/index.htm>

Dziękuję za uwagę

Akademia
Logopedy